

Тому доцільно вдосконалювати та розвивати інноваційну діяльність підприємств в Україні наступним чином: застосовувати нововведення в діяльності підприємств різних форм власності (використання засобів науково-технічного прогресу, вдосконалення системи управління персоналом та підвищення кваліфікації кадрів, апробація нових інформаційних систем та комп'ютерних програм для формування та аналізу фінансової звітності); інновації в маркетинговій діяльності (аналіз ринку із використанням сучасних методів дослідження, врахування потреб потенційних споживачів, врахування незадоволених потреб клієнтів та їх купівельну спроможність); впровадження нововведень в структурі послуг якості та різноманітності продукції, розробка нових видів послуг.

Дієвим методом інноваційної діяльності є впровадження автоматизованих систем в управлінні безпекою підприємств, менеджмент інфраструктурою підприємств, оптимізація використовуваних матеріальних, трудових та фінансових ресурсів.

Інновація в діяльності підприємств різних галузей економіки країни дає змогу збільшити прибуток, розширити діяльність та забезпечити впевнену позицію на ринку.

Отже, економічна стратегія підприємства – це сукупність взаємопов'язаних та взаємообумовлених складових елементів, що поєднані єдиною глобальною метою – створення і підтримання високого рівня конкурентної переваги підприємства. Найбільш важливими системо-утворюючими елементами економічної стратегії є: товарна стратегія, стратегія взаємодії з ринками факторів виробництва, стратегія зниження трансакційних витрат, стратегія інвестиційної діяльності підприємства, стратегія запобігання неспроможності (банкрутству) підприємства [1, с.423].

Таким чином, економічна стратегія підприємства складається з окремих елементів, що орієнтовані на зовнішню та внутрішню сфери діяльності підприємства.

1. Жихарева В.В., Савельєва Т.М. Формування стратегії розвитку підприємства в умовах невизначеності. *Економіка і суспільство: Економіка та управління підприємствами*. 2017. № 9. С. 423-427.

2. Краснокутська Н.В. *Інноваційний менеджмент: Навчальний посібник*. Київ: КНЕУ, 2003. 504 с.

3. Хацер М.В. Стратегія розвитку підприємства в умовах нестабільності економіки держави. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки)*. 2014. № 3 (27). С. 109-112.

Чердніченко Є.С.

студентка

ВП НУБіП України «Ірпінський економічний коледж»

Чердніченко О.О.

к.т.н., доцент

НУБіП України

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ ПІДПРИЄМСТВ – ВИРОБНИКІВ ХМЕЛЮ

Хмелярство – це важлива галузь сільського господарства, яка може забезпечити збільшення доходів аграрним товаровиробникам від реалізації хмелепродукції, а переробним підприємствам від використання продукції її переробки у пивоварінні, парфумерії, медицині, харчовій та іншій галузях промисловості. Крім того, в Європі це одна з найбільш прибуткових галузей рослинництва.

В минулому столітті Україна займала передові позиції і входила до шести провідних хмелярських країн світу. В колишньому Радянському Союзі в Україні вирощували більше 70% всього хмелю, проте, в умовах постійного дефіциту експорт його був незначним. З переходом до ринкових відносин, в умовах загострення конкурентної боротьби українське хмелярство виявилось неконкурентоспроможним і виробництво хмелю зменшилося майже в 20 разів.

Маючи багато переваг в Україні продовжується занепад виробництва хмелю, який має статус дотаційного. Спеціалісти стверджують, що для задоволення потреб тільки вітчизняної пивоварної промисловості сьогодні необхідно більше 6 тис. т хмелепродукції, не враховуючи інші потреби. Українські аграрії задовольняють зазначені потреби лише на 10% [1].

Впродовж 2012-2017 рр. площа вирощування хмелю в сільськогосподарських підприємствах скоротилася на третину, але за рахунок підвищення урожайності на 80,3% виробництво зросло в 1,5 рази. Найкращий рівень урожайності в 15,8 ц/га був досягнутий в 2016 р., а найменший – всього 7 ц/га – в 2014 р.

Оскільки виробництво хмелю є вузькоспеціалізованим, тому воно потребує великих фінансових ресурсів, так як необхідне спеціалізоване обладнання та машини майже не використовуються для інших підгалузей сільського господарства. Щоб одержати високорентабельне виробництво, раціонально використовувати необхідне спеціалізоване обладнання, забезпечити оптимальний період збору врожаю культури оптимальна площа насаджень хмелярського господарства повинна бути не меншою 3 га. На сьогодні середня площа плантацій хмелю в Україні лише 2 га.

Хмелярська галузь в Україні є дотаційною, але, незважаючи на значну державну підтримку, вітчизняна хмелепродукція не має ринків збуту внаслідок невідповідності сучасним вимогам переробників, що призводить до накопичення залишків нереалізованого хмелю і знижує зацікавленість у його вирощуванні.

На світовому ринку хмелю постійно високий попит на хмелепродукцію, тому відродження і стабільний розвиток українського хмелярства має хороші перспективи. Для цього необхідно залучати новітні інновації та інвестиції, збільшувати посівні площі під цією культурою, використовувати високоврожайні сорти високої якості, які б задовольнили найвибагливіших пивоварів і привели до розширення ринків збуту.

В першу чергу, кон'юнктура на ринку хмелю визначається розвитком пивоварної промисловості. Але, при зростаючих потребах пивоварної галузі в хмелесировині внаслідок недостатньої якості попит на вітчизняний хміль знижується. В основному український хміль використовують лише невеликі пивоварні, яким належить не більше 6–7% пивного ринку. Наприклад, в ПАТ «Оболонь», якому належить третина ринку пива, використовують для його виробництва лише 25% вітчизняної хмелесировини, віддаючи перевагу новим сортам хмелю ароматичної та гіркої груп [2].

Впродовж 2009-2016 рр. кількість діючих господарств скоротилась з 59 до 19, або майже втричі. У Рівненській і Хмельницькій областях залишилося по одному підприємству, 14 розміщено у Житомирській області.

Отже, вирощуванням хмелю сьогодні займаються 19 компаній, з яких дві державні установи – колишній Інститут хмелярства й дослідне господарство «Пасічна», а також невеликі фермерські господарства, які вирощують культуру на замовлення.

Слід відмітити, що виробництво хмелю, є досить прибутковою справою, адже в середині 80-х років ХХ ст. рентабельність вирощування даної культури становила 200-300%, тому вітчизняним аграріям варто звернути увагу на розвиток галузі хмелярства.

Наразі найбільшим підприємством в Україні, яке займається вирощуванням та переробкою хмелю є ТОВ «Хопштайнер Україна». Підприємство вирощує та переробляє 80% загальної кількості хмелю в країні і планує розширювати як площі посівів, так і нарощувати потужності з переробки. Цех з виробництва гранул, які використовують і вітчизняні і зарубіжні пивовари, розташований у селі Карпівці Чуднівського району Житомирської області.

Варто відмітити, що найвищу врожайність хмелю в 2016 р. отримало ТОВ «Карпівці-хміль-2», а саме 20,8 ц/га проти середньої по Україні 13,6 ц/га. Це засвідчує зацікавленість у розвитку галузі хмелярства на основі інтенсивних методів.

За останні роки змінилася структура вирощуваних сортів хмелю. Скоротилося виробництво хмелю ароматичних та малоцінних сортів, відповідно, на 11,9% і 1,7%, на які попит поступово зменшується. При цьому на 15,5% зросло виробництво тонкоароматичного хмелю і на 20,9% – хмелю гірких та супергірких сортів.

Аналіз економічної ситуації за 2012-2017 рр. показав, що кількість підприємств, які реалізовували шишки хмелю, скоротилась майже втричі, що аналогічно відбилося на обсягах реалізації. Причому можна виділити великих та середніх господарств лише 5, які займались реалізацією хмелю у 2017 р., з 19 підприємств – виробників.

Обсяги реалізації хмелесировини постійно зменшуються, незважаючи на загальне зростання попиту на неї. Порівняно з 2012 р. у 2017 р. хмелю було реалізовано в 2,8 рази менше.

З 2012 р. до 2014 р. хмелярство у великих та середніх сільськогосподарських підприємствах було збитковим, хоча й відбувається зниження рівня збитковості з 48% до 9,5%. З 2015 р. ситуація покращується, і в результаті аграрії отримують прибутки. Значення рівня рентабельності коливається по роках.

Українські хмелярі можуть забезпечити високу конкурентоспроможність власної продукції на ринку використовуючи сорти, які за продуктивністю і якістю будуть кращі світових аналогів. За останні 17 років в країні було виведено більше 30 сортів хмелю ароматичного та гіркокого типу з різним біохімічним складом, з різними строками досягання та з різною продуктивністю.

При збереженні на світовому ринку високих цін на хмелепродукцію та враховуючи зростання врожайності хмільників, вітчизняна галузь хмелярства спроможна вийти на значно вищий рівень рентабельності.

Розвиток галузі можна забезпечити використанням технологічних підходів із закладання плантацій якісним насіннєвим матеріалом певних сортів, правильного вирощування і переробки, удосконалення зв'язків із споживачами, зокрема з пивоварами.

1. Проценко А.В. Тенденції розвитку галузі хмелярства в Україні. *Сталий розвиток економіки*. 2015. № 2 (27). С. 79-85.

2. Михайлов М.Г. Розвиток матеріально-технічної бази аграрних підприємств України. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2018. Вип. 1 (12). URL: <http://www.easterneurope-ebm.in.ua/index.php/12-2018-ukr>.

Шарко В.В.

к.е.н., доцент

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

Савко О.Я.

к.е.н., старший викладач

Івано-франківський університет нафти і газу

ЛОГІСТИЧНИЙ ПІДХІД В ОПТИМІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ МАШИНОБУДУВАННЯ

У сучасних ринкових умовах виникає потреба всебічного переосмислення й удосконалення діяльності суб'єктів господарської діяльності. Питання щодо безпеки та активізації функціонування виробничих систем (підприємств) пов'язана з необхідністю удосконалення питань управління виробничою діяльністю роботи підприємств у реальному масштабі часу з використанням інформаційних технологій в управлінні та на основі основного положення сучасної концепції логістики про важливість посилення інтеграційних процесів між усіма учасниками-суб'єктами матеріалопровідних ланцюгів. Це передбачає комплексний підхід, оснований на координації організаційно-технологічних і логістичних процесів у діяльності виробничих систем в сучасних соціально-економічних умовах.

Дослідження теоретичних та прикладних аспектів управління змінами на підприємствах здійснюється вже не одне десятиліття. Відтак, останнім часом, впровадженню логістичного підходу на підприємствах присвячені праці багатьох провідних вітчизняних вчених. Проте деякі аспекти залишаються недостатньо дослідженими.